
УРНС В. № 272/30.11.2016г.

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.п.н. Веселин Желязков Маргаритов

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен
'доктор'

в професионално направление 7.6. Спорт,
научна специалност „Теория и методика на физическото възпитание и
спортната тренировка (вкл. Методика на лечебната физкултура)

Автор: *Лили Детелинова Жекова*

Тема: „Иновации при обучението на подрастващи тенисисти“

Научен ръководител: доц. д-р Цветанка Захаријева

Със заповед № СЛ - 4620 от 18.10.2016г. на Ректора на Национална спортна академия „Васил Левски“ съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Иновации при обучението на подрастващи тенисисти“ за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’ в професионално направление 7.6. Спорт, научна специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. Методика на лечебната физкултура). Автор на дисертационния труд е Лили Детелинова Жекова – редовен докторант към катедра „Футбол и тенис“, с научен ръководител доц. д-р Цветанка Захаријева от Национална спортна академия „Васил Левски“.

Представеният от Лили Жекова комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на НСА „Васил Левски“ включва следните документи:

- Молба до Ректора на НСА за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд;
- Заповед за зачисляване (за ОНС „Доктор“) - копие;
- Заповед за отчисляване (за ОНС „Доктор“) - копие,
- Протокол от първично звено за проведено вътрешно обсъждане и решение за допускане до публична защита;
- Вътрешни рецензии;
- Предложение от първично звено за проведено вътрешно обсъждане и решение за допускане до публична защита;
- Списък на научните публикации по темата на дисертацията;
- Копия на научните публикации;
- Автобиография – европейски формат;
- Автореферат;
- Дисертационен труд.

Дисертационния труд съдържа 149 машинописни страници, 31 таблици, 23 фигури и библиографска справка от 99 източника, от които 85 на кирилица, 11 на латиница и 3 от интернет.

Докторантът е приложил 3 публикации и 3-те самостоятелни.

Докторантът Лили Жекова е родена на 22.04.1987г., завършва своята бакалавърска степен в НСА „Васил Левски“, специалност „Треньор по тенис“, след това се дипломира като магистър в магистърска програма „Физическо възпитание и спорт в средната образователна степен на СОУ“. Работи като спортен инструктор по тенис в СД Спортен клуб Про спорт. След това става треньор по тенис в Сдружение „Тенис клуб Малееви“ – Тенис комплекс Малееви. От октомври 2016г. до момента е назначена като хоноруван асистент по тенис към катедра „Футбо и тенис“ в НСА „Васил Левски“.

Дисертационния труд на докторанта е изработен във връзка с все по-често привличащи вниманието на специалистите проблеми на спортната подготовка на подрастващи тенесисти. Този факт създава интерес и придава актуалност на избраната докторантска тема.

В глава първа от разработката, която е в обем от 66 страници, се поставят актуални проблеми свързани с характеристика на играта тенис и развитието ѝ. Задълбочено са интерпретирани понятийния апарат, формите на управление на спорта тенис, както и някои социални аспекти. Изобщо всичко включено и анализирано в обзорната част, свързано с характеристиката на играта тенис създава научно-теоретична основа на изследвания проблем. Авторът, на базата на своите задълбочени проучвания, аргументирано доказва и правилно определя принципите и методите характерни за обучението по тенис.

След извършването на краткия исторически анализ, за който давам една висока оценка, авторът се насочва към основите на спортната тренировка в тениса. В тази част от разработката са анализирани основните компоненти,

дейности и условията на подготовката. В един доста добър стил са определени 4-те относително самостоятелни подсистеми, а именно:

- ✓ теоретично-методичните аспекти
- ✓ организационни и управленчески аспекти, както и
- ✓ генотипни
- ✓ фенотипни фактори в обучението по тенис.

Имайки предвид, че спортно-тренировъчният процес по тенис има за цел да подготви високо квалифицирани тенисисти, задачите в тази теоретична част се изразяват в следното:

- ✓ възпитаване на високо морални и волеви качества
- ✓ усвояване на техниката, тактиката и стратегията на ниво отговарящо на най-съвременни тенденции за провеждане на тренировката по тенис.
- ✓ придобиване на задълбочени знания умения и навици, необходими за научното построяване на спортната тренировка по тенис.

В глава първа от разработката е отделено място и на психическата подготовка на тенисиста.

Докторантаката Лили Жекова на табл. 1 в дисертационния си труд посочва психическите особености на отделните категории играчи в тениса. Първа възрастова група от 4 до 6 години, втора от 7 до 9 и трета - от 10 до 12-годишна възраст. Компетентната характеристика на възрастта извършена от докторанта е добра предпоставка за мястото на психическата подготовка в учебно-тренировъчния процес по тенис.

Основните психологически умения, нужни, за да се играе тенис, авторът посочва в табл. 2 на стр. 20, като в най-общ план те могат да бъдат разгледани

в четири направления: мотивация, емоционален контрол, контрол над мислите и концентрация.

Интерес за спортно-методическата литература представлява връзката между психическата и физическата подготовка.

Положително впечатление в дисертационния труд прави и разглеждането на физическата подготовка на тенисистите имайки предвид, че чрез нея се усъвършенстват двигателните способности на човека. В една строга методическа последователност авторът проследява становището на различни специалисти в тази област. Добро впечатление прави използването на наши и на чужди автори.

За изграждането на модели за специализирана подготовка при подрастващи тенисисти е необходимо да се разгледат отделните физически качества: сила, бързина, издръжливост, ловкост и гъвкавост. Авторът е съумяла да изпълни тази предварително поставена задача и да направи някои важни за теорията и практиката изводи в учебно-тренировъчния процес по тенис.

С положителен знак в дисертационния труд отбелязвам и значимостта на техническата подготовка в обучението по тенис. Разглеждането на техниката на тенисиста като система от движение в два аспекта, а именно двигателен и информационен са добра предпоставка за моделиране на съвременната тренировка по тенис.

Глава първа от теоретичната част завършва с възрастовите особености на подрастващи тенисисти, както и с посочването на някои основни модули за специализирана физическа и техническа подготовка в обучението по тенис.

Като цяло давам висока оценка на глава първа от разработката.

Изследователската хипотеза посочена от автора е достатъчно хипотетична и насочваща към научни доказателства за създаване на нови научни теории.

В глава втора от разработката целта, задачите, методиката и организацията на изследването са правилно определени. Подборът на методи, специализирани средства и тестове са адекватно разработени с оглед характера на експерименталното проучване. Прилагането на голяма част от тях изисква компетентност и специална подготовка, каквато явно авторът притежава.

Интерес във всяка една разработка представлява глава трета – резултати и анализиране на резултатите. Именно глава трета се явява като сърцевината на дисертационния труд. Тя включва два основни раздела:

- ✓ Резултати и анализ на данните от предварителния експеримент
- ✓ Анализ на резултатите от педагогическия експеримент.

По-съществени постижения в дисертацията в първия раздел са следните:

1. Проведено е много компетентно изследване по актуални проблеми свързани с тениса, приложените средства и методи от иновационния модел за физическа подготовка оказват благоприятно въздействие върху физическата подготвеност на подрастващи тенисисти, подобрило се е значително двигателното качество бързина, както и силата на горни и долни крайници.
2. Разкрити са редица качествени и количествени характеристики свързани с експертната оценка на техническите умения при практикуването на играта тенис, най-вече при експерименталните групи. Проведената специализирана техническа подготовка чрез

усъвършенстване на техническия елемент и игрови ситуации допринася за отчитането на съществения прираст в броя на точните попадения при изпълнение на „Воле Ф“ за експерименталните групи. Подобна тенденция се наблюдава и при други технически параметри.

3. Установени са вазимовръзки в структурата на физическата и техническата подготвеност при подрастващи тенисисти. Това много добре е представено на таблици № 20, 21 и 22, които показват взаимовръзката между отделните физически качества. Корелационния анализ извършен от докторанта Лили Жекова дава възможност да се разкрият някои особености в структурата на физическата и техническата подготвеност на подрастващи тенисисти. А това от своя страна за изграждане на модели за обучение по тенис.

Към глава трета имаме някои критични бележки, които са от редакционно-технологично естество, така например съществуват недостатъчно прецизирани изрази при сравнителния анализ, не е посочено нивото на значимост на коефициента на корелация, най-вече при посочените корелационни матрици.

Дисертационният труд завършва с четири извода и три препоръки, които произтичат от характера на изследването, но те разкриват в достатъчно необходима степен постиженията на дисертацията. Това в най-голяма степен се отнася до резултата от педагогическия експеримент, тяхното методическо и приложно значение.

Приносите могат да бъдат обобщени в най-общ вид:

1. Обогатена е теорията на физическата и техническата подготовка. Представени са някои особености на спортната специализация в съвременния тенис.
2. Създаден е иновационен модел за специализирана подготовка на подрастващи тенисисти. Доказана е неговата ефективност за усъвършенстване на физическата и техническата подготвеност на тенисистите.
3. Разкрити са промените на детеерминациите на отделните компоненти на физическата и техническата подготвеност на подрастващите тенисисти. Изяснена е взаимната им детерминираност.

Дисертационният труд **съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката** и **отговарят на всички** изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на НСА „Васил Левски“.

Дисертационният труд показва, че докторантката Лили Детелинова Жекова **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност педагогика на обучение по физическото възпитание като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’** на Лили Детелинова Жекова в професионално направление 7.6. Спорт, научна специалност „Теория и методика на

физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. Методика на лечебна физкултура).

17.11. 2016 г.

Пловдив

Рецензент:

.....
(проф.д.п.н. В. Маргаритов)

